

Sămănătorul

Redactor responsabil:
Simeon Rusu

Redacția: Piața Regele Ferdinand 12
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 1, 10 și 20 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru instituții și autorități anual . . . 200 Lei
Pentru particulari { anul întreg . . . 100 Lei
jumătate de an . . . 60 Lei
trei luni . . . 30 Lei

Nu primește...

Este greu să crezi, ceea ce știi, că este, și nu ai vrea să fie. Te simți îndemnat să zici un „Doamne iartă-l” și să uiți înfruntarea, căci multe rele ale oamenilor trebuiesc trecute în tăcere.

Dacă totuș nu se rabdă cuvântul la pace și ține să desfacă rana de care suferă — e un lucru omenesc. Ar fi mai cu dreptul, să nu grăești adevărul, decât să-l spui să ți se spargă capul.

Intâmplarea de altfel nu este de cine știe ce mare importanță. S'ar putea cuprinde în două trei vorbe. Un ales al poporului — nu divulgăm numele și nici aceea, că este senator, deputat, consilier județean sau comunal — ne-a retrimis foaia cu mențiunea „nu primește”. După ce a cetit — sau dacă nu a cetit — a răfoit foaia vreme de șeasă ani decând își cinstește apariția și nu a plătit-o, ne-a retrimis-o cu mențiunea „nu primește”.

E un lucru banal. Pe respectivul ales al poporului, nu-l interesează foaia noastră — și îi respectăm părerea puțin măgulitoare. Dacă nu a plătit-o, încă nu-i nici un bai, că sunt alții mai mici și mai săraci decât dânsul, cari au plătit-o. De-asemena nu ne face mare durere faptul, că în tot timpul cât a apărut foaia noastră nu ne-a dat nici un sprijin, măcar, că este om de piană. Singurul lucru, care rămâne și de care ne împiedecăm, este mențiunea, că „nu primește”.

Vrem să fim sinceri cu noi înșine, cu prietini și dușmanii noștri. „Sămănătorul” trăiește în convingerea jertfelor ce s'au adus și al luptelor ce am dus pentru susținerea lui, drept un organ al intereselor românești în primul rând și în al doilea rând drept un organ modest în serviciul de partid al politicei național-țărăniște.

Ne pot disprețui, huli și ataca oamenii — am fost și vom fi totdeauna gata să lămurim cu cuvântul nostru, cât mai obiectiv actele și faptele noastre, precum și ale contrariilor noștri politici. Servim nu numai un scop de orientare politică, ci și de educare a poporului nostru și de documentare și control al vieții publice.

Am evitat unde numai s'a putut provocarea de frecări și animozități, însă nu ne-am dat îndărăpt să afirmăm, că și românii au dreptul să-și apere prestigiul de naționalitate. Conlocuitorii noștri minoritari susțin — de bună seamă cu mari jertfe materiale — șeasă foi ungurești în Tg.-Mureș și una nemțească la Reghin.

Noi să nu fim în stare să sprijinim — rea, bună cum este — o foaie românească? Este oare îngăduit unui intelectual, — prietin sau dușman — să-ți arunce ziarul îndărăpt cu mențiunea „nu primește” atunci, când nu-i ceri nici sprijinul moral, nici cel material și nici măcar nu aștepti să-ți plătească sărăcia de abonament, fiindcă îți este rușine, că cetitorul țaran știe să-și plătească obolul datorinței, mai curând decât cărturarul?

Nu revendicăm nici un titlu de merit pentru apariția „Sămă-

nătorului”. Pe vremea când apăruse „Mureșul” fiecare om de bine din Reghin și-a ținut de datorință să sprijinească foaia. Nu de aceea, că era foaia partidul național-țărănesc, ci pentru că era o foaie românească. Am sprijini, cu acelaș desinteres, ori-ce altă foaie cu alt caracter politic, căci socotim nedemn pentru pătura cultă a poporului nostru să nu fie în stare să-și susțină o foaie locală, când confrății noștri minoritari, ne dau un exemplu atât de convingător despre importanța unei foi proprii, chiar locală fiind.

Dacă o să continue, să curgă numărul — celor, cari ne vor retrimite foaia cu mențiunea „nu primește” vom ști să încetăm la timp o năzuință cinstită, ce nu a putut birui materialismul și îngustimea de concepție a celui „ales” care ne-a prilejuit aceste rânduri.

Dr. Alexandru Ceușianu

Dăbălăzarea averescanilor

Formația noului guvern nu a fost nici decum pe placul celor din partidul așa poreclit a poporului. Se așteptau bag' seamă, că după întrunirile dela Blaj și Sighișoara, repede... repede să fie chemați la putere. Unii dintre pintonogii mai nerăbdători, își făceau deja planuri, cum o să ajungă miniștri pe baza biletelor de c. f. r. gratuite distribuite și al autocamioanelor plătite pentru transportul oamenilor. Se știe, că după mare îndemn și poftind oamenii la slănină și cărnați, averescanii au mai prins pe cei poftitori, să se plimbe până la Blaj... ba chiar și până la Sighișoara. Pe vremea asta cui nu-i vine bine un pic de ospăț... și așa nu e mirare, că s'au dus la chemare... nu de dragul lui Averescu, ci de voia mănăcării, ce se spunea, că-i așteaptă. Cum au prânzit, s'o spună cei cari au luat parte... căci la Sighișoara, n'au mai vrut să le dea friptură și când nu te ții de vorbă, faci mai mare supărare, decât treabă.

Vorba e, că deși au trâmbițat-o în țara întreagă, că Averescu așa și pe dincoace... că și-a îmbrăcat deja fracul de ministru și a lăsat să-i perie ordonanța cilindrii... totuși averescanii n'au răsbîit nici măcar să fie chemați în audiență la Majestatea sa cu ocazia crizei de guvern. De-aci mare năcaz... și mai mare dăbălăzare. Dintre adunările multe ce se vesteau, că se vor ținea pe țara întreagă au rămas cu întrunirea de Duminecă ținută la Sibiu.

Prin placate ascunse, galbine și spălăcite își chema dl Goga pe oame-

nii dânsului la adunare... la mare adunare... căci ar fi dorit-o să fie. A tocmit cu bani grei muzicele și fanfarele din două sate din jur, ca să prindă oamenii suflet să vină la adunare.

Cinci automobile circulau și strângeau tot ce găseau în drum... dar nici decum nu voia să vină lumea. Dl Goga însoțit de istericul Lupaș se plimbau singuri singuri pe bulevardul Sibiului urmări doar de dl Bucșan, care își îndemna cunoscuții să mai strângă oameni. Au strâns servitori, au strâns... vorba vine... măturătorii de stradă și nici măcar la trei ceasuri după masă nu li se adunase atâta lume să poată începe marea adunare.

Să nu se uite, că dl Goga este de loc din ținutul Făgărașului și totasemenea și dl Lupaș și întrânși zace toată plămădeala averescanilor din Ardeal. Mare și rușinoasă a fost deci nereușita acestei adunări, prin care voia dl Goga să arate, că dânsul este omul visat de ardeleni să mântuie țara de rele.

Cum nu mai este mare nădejde să se facă criză de guvern, vezi bine, nici trepădușii mai îndepărtați, nu au mai ținut de vrednic să se mai ostenească până la Sibiu. Au rămas localnici și în mijlocul unei adunări, cu totul fără vlagă, a deschis dl Lupaș adunarea.

Pe-afară începuse, ca din ba jocură să curgă o ață subțire de ploaie, așa încât și ceea ce se mai adunase până atunci s'a risipit. Intre asemenea împrejurări nu este mirare, că dl Goga a devenit cu totul supărat și în marea

melancolia ce l'a cuprins, a început să vorbească de moarte și că ar dori să-l petreacă la cripta din Rășinari oameneii satului sau înstreinat de dânsul.

Pe cât de cu greu s'au adunat partizanii dlui Goga la întrunire pe atât de repede s'au risipit. Sibienii nici nu au știut nimica de adunare, doar poliția dacă a trimis un gardian somnoros să asculte ce mai bălăcării vorbesc aceia, cărora le mulțumește țara, că au adus-o la marginea prăpastiei prin necinste și prin neomenia dovedită la guvernare.

Spionajul bolșevic descoperit de siguranță

Serviciul de siguranță a izbutit să descopere în săptămâna trecută un mare număr de spioni bolșevici, care unelteau împotriva țării. Au fost astfel găsiți. că stau în slujba bolșevicilor din Rusia numeroși streini așezați în țară, apoi un mare număr de slujbași și chiar militari. Numărul celor arestați cu prilejul acesta, trece de mai multe sute și culcușuri de-ale lor au fost găsite în toate colțurile țării, dar mai ales în orașele București, Cluj, Chișinău și Oradea. Spionii aveau legătură cu organizațiile bolșevice din streinătate, cu care țineau o întinsă corespondență. Ei aveau reprezentanți în cele mai căpetenie întreprinderi ale statului și ale armatei, ba până și prin ministere și chiar în marele stat major al oștirii. Documentele militare și de stat de mare însemnătate au fost fotografiate de ei și trimise peste hotare, în mâinile bolșevicilor, cari cunoșteau astfel toate tainele noastre.

Printre hârtiile găsite la acești spioni s'au găsit cele mai vii dovezi despre planurile, pe care ei le urmăreau. În legătură cu manevrele regale ce au avut loc în zilele acestea între Sibiu, Făgăraș și Sighișoara ei aveau astfel însărcinarea de-a descoperi rostul acestor manevre, armamentul și pregătirea militară a soldaților noștri. Tot în hârtiile lor s'au găsit unele, care arată, că au avut de gând să atenteze la viața Regelui cu prilejul deschiderii parlamentului, pentru a da astfel naștere în țară la tulburări.

— Aviz. Reunirea Femellor române din Reghin și jur aduce la cunoștință publică, că începând cu 1 Noembrie 1930 (Sâmbătă) orele 20½, își reia șirul convenirilor săptămânale obișnuite, în Casina Intelectualilor români. Ca în toți anii, aceste conveniri se vor scurge într-o caldă atmosferă, la care vor participa toate familiile române. Având în vedere scopul filantropic nu credem să lipsească cineva. Intrarea: 10 Lei de persoană, obol menit ajutorării săracilor cu daruri de Crăciun

Pățania cu „Imnul Regal” și „treicolorul” în Ernuteni

Primim spre publicare următoarea scrisoare rectificativă:

Onorată Redacție!

În foaie Dv. din 10 Octombrie 1930 No. 22 a apărut o informație cu privire la persoana mea afirmând, că eu nu am admis cântarea „Imnului Regal”.

Rog în baza legii a rectifica avizul, că informația este eronată. Adevărul este, că când Dl. Suteu a pretins cântarea Imnului Regal, cu elevii numai decât în picioare am cântat. Acest fapt îl stabilesc martori. Astfel informația este calomnioasă, pentru care voui primi satisfacție la Judecătorie.

Drept urmare este evident, că este lucru încorect, că oricine să judece fără acultarea celui interesat.

Cu stimă

Iosif Bakk, preot.

Din cacofonica scrisoare de mai sus reese, că dl. preot Iosif Bakk, a cântat „imediat” cu elevii în picioare. „Imnul Regal” sau „Himnului” românesc cum s'ar mai zice. Noi îl credem fără să-și dea dsa cuvântul de onoare, pe simple afirmațiuni; nu ne trebuiesc martori. Chiar și când mi s'a deschis spre citire procesul verbal No. 130 din 24 August 1930 al postului de jandarmi Ernuteni, care a fost înaintat Parchetului Tribunalului Mureș cu raportul postului Nr. 782 din 1 Septembrie 1930 — unde se scrie, că atunci când inv. Técsy a întrebat de dl. Bakk, să

cânte „Imnul Regal” și acesta a răspuns „nu ci alta” — mi-am bătut pieptul și am zis: eu sunt Toma necredinciosul.

Dar s'a mai rupt un pecet apocaliptic și atunci s'a deschis altă carte, cu un alt proces verbal (Al dracului mai este și jandarmul român, deși nu poartă pene de cocoș!) Și acolo se scria, că o preoteasă la petrecerea școlară din 27 Iulie 1930, a trimis pe vâd. Maria Sabo, să ia dela ne-poata acesteia „treicolorul” românesc. Și că după ce i-a luat treicolorul, fetița a plâns. Și aceasta este cuprinsă în proces verbal Nr. 129 din 24 August 1930, înaintat Parchetului cu acelaș număr de raport.

Înainte de 1918, treicolorul românesc ne era luat din piept de către jandarmul cu pene de cocoș — astăzi, la noi acasă, ni-l păzește jandarmul român. „Bravos, săracă geantă latină!”

În cât privește notița informativă, a cărei rectificare o publicăm mai sus, rugăm pe on. cititori să n'o mai citească. Noi am publicat-o fără să fi trecut pe la cenzură — din greșală. Să avem putere, am satisfacție și ultima dorință ce ar avea-o eventual dl preot reformat din Ernuteni, Bakk Joska, de-a nimici păcătoasele scripte, cari i-au provocat indignarea amară — pe cari noi nu le credem.

Și îl rugăm pe dl. Bakk să ne creadă, că noi nu le credem.

GLAS DE VAGABOND

Eu m'am născut din mamă
cu inima de stâncă,

ce n'a iubit
și nici n'a fost iubită încă;
îmi fâlfâie departe zările batistă albă;
mă'mping imbolduri sălbatice... să plec.

Zadarnic își sărută gâtul perlele în salbă,
mă cheamă vântul, Gangelul să plec.

A răsărit departe luna plină;
tovarășul meu: vântul,
a trecut Suezul;
în murmur surd, la Gange, se'nalță rugi de cină
pagodele răsună și spun lui Vișnu crezul...
brăhmani cu fruntea albă,
vestale-baiadere,
își răstignesc privirile pe lună...

Mă cheamă vântul, Gangelul îmi sună...
zadarnic ochii-ți spun că ești atât de bună.

Eu m'am născut din mamă
cu inima de stâncă,
ursit să nu'njeleg tristețea ta adâncă...
mi-e inima de granit
și n'am iubit nici când.

În suflet dor de ducă îmi plânge, se frământă:
m'așteaptă flori de bambus, Gangelul îmi
cântă...
Reghin. S. R.

Informațiuni

— **Conferințe.** Duminecă în 2 Noembrie c. conferința din istoria românilor, la societatea meseriașilor, o va ținea dl. Dr. Enea Popa. Ea va avea loc în sala festivă a Primăriei. Inceputul la ora 18.

— **Cercul cultural Reghin,** își va ține obișnuita ședință în 2 Noembrie c. în localul școlii primare No. 1. Programul va consta dintr'o conferință pedagogică-socială ținută de dl inv. N. Albu. Școala și orientarea profesională, și o lecție practică, din „scris-citit” ținută de dș. inv. Aurelia Șiara.

— **Serbările universității din Cluj.** Universitatea „Regele Ferdinand” din Cluj, a împlinit zece ani de viață românească. Cu această ocazie, săptămâna trecută, s'au desfășurat în metropola Ardealului mărețe serbări, la cari au luat parte M. S. Regele Carol II, M. S. Regina Maria, A. S. R. Principele Nicolae și membri guvernului.

— **Accident de automobil.** În ziua târgului, 23 Octombrie a. c. autobusul lbănești a ciocnit căruța săteanului fruntaș Ion Petria din Ibănești. Ciocnirea a fost atât de violentă, încât trăsura a fost azvârlită peste cal și cei din căruță grav răniți. Paguba suferită este destul de mare. Răniții însă sunt în afară de orice primejdie.

— **Din neajunsurile orașului.** Locuitorii străzii Voluntarilor ni se plâng, că Primăria nu se îngrijește de această stradă și de podurile ei. Noroiul e până în genunchi. Animalele se chinuesc pe această stradă, iar locuitorii sunt siliți a-și face picioaroange (catarigi) ca în Râpa și Solovăstru. Nici măcar pe marginea străzii nu este un pic de trotuar. Până când străzile A. Iancu, Dorobanților și Bisericii sunt cel puțin împrejmuite cu piatră, strada Voluntarilor e ca bătută de Dzeu. — Este rugată Primăria a lua grabnice măsuri pentru liniștirea locuitorilor.

— **După un denunț.** Jandarmii din Sârmaș, în urma unui denunț, au cercetat și aflat că fata Valeria Platon din Gălăușii și-a îngropat copilul în grădina. A fost avizat parchetul. Se așteaptă constatările medicului legist.

— **D. Iuliu Maniu la Viena.** D. Iuliu Maniu, fost primministru român, se află de Duminecă la Viena. D-sa a declarat ziaristilor, cari au voit să-l înterveneze, că a venit la Viena să-și

caute sănătatea, șederea sa aci neavând astfel vre'un caracter politic sau diplomatic. În consecință, d. Maniu a spus că nu poate face nici o declarație de natură politică. După ce va consulta pe diverși profesori specialiști, d. Maniu a spus că speră să se poată întoarce, peste câteva săptămâni, sănătos în țară.

— **Măcelul din Rusia.** În Rusia Sovietică, țărani refuză să mai dea recoltele sub prețurile pieții. În multe părți, agenții însărcinați cu ridicarea recoltelor, au fost împușcați ziua în amiaza mare. Pe de altă parte numeroși țărani, cari au tratat vânzarea cerealelor, caselor particulare, au fost împușcați fără nici un aviz al autorităților respective.

— **Incendii.** Lui Strul Isac din Borsec i-au ars magaziile, șoproanele cu fânețe și cereale. Sinistratul era asigurat. — În com. Sovata, au ars 3 case și 6 grajduri. Focul s'a întins dela gospodăria lui Carol Keleman. — În com. Band s'a aprins casa lui Loerenci și focul s'a întins și la casa vecină care i-a ars acoperișul. — În com. Hodac a ars casa și grajdul Floarei Farkaș.

— **15 milioane șomeuri în întreaga lume.** După raportul biroului internațional al muncii care a întocmit statistica mondială a muncitorilor fără de lucru, numărul acestora pe tot curpinsul globului pământesc este de 15 milioane. Numărul șomerilor este mai urcat în țările industriale. Așa în Anglia, Germania, Olanda și Cehoslovacia, numărul șomerilor este dublu față de cel din luna August, anul trecut. Cel mai mic număr de șomeri îl are Franța unde nu sunt decât 964 de muncitori fără de lucru.

— **Spărgător de biserici strungulat.** Vestitul spărgător de biserici, Ion Pop, din Șincai, care a pătruns în bisericile din Lechincicara, Breaza, etc., a fost prins de către comisariul Braicu din Reghin. După ce a făcut senzaționale mărturisiri a fost depus în închisoarea poliției Reghin. Aici, criminalul și a rupt cămașa și făcându-și un laț, s'a spânzurat de un cui din ușa închisorii. La orele 3 d. a. a fost găsit moit.

No. 585/1928. 973

Publicațiune de licitație

Subsemnatul portărel de pe lângă Jud. rurală Toplița publică că în baza deciziei No. 3170—1920 a judecătoriei de ocol Gheorgheni și No. 587—1928 a jud. de ocol Toplița în favorul reclamantului Banca Transsylvania S. A. din Ditrău repr. prin avocat Dr. Ioan Topârceanu din Toplița pentru încasarea creanței de 13.400 Lei și accesorii se fixează termen de licitație pe ziua de 10 Noembrie 1930, la orele 5 p. m. în comuna Sârmaș la locuința urmăritului unde se vor vinde prin licitațiune publică: 1 car pentru vite, 1 grajd cu șură în valoare de 17.700 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Toplița, la 19 Septembrie 1930.

Dr. Ilie Bucur, judecător.

Sub tipar,

Flori de Mai

(Versuri)

de

Simeon Rusu

No. G. 2304—1928. 974

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor jud. de pe lângă judecătorie mixtă din Toplița, publică că în baza deciziei No. 15.065 1927 al jud. mixtă din Reghin și No. G. 2304—1928 a judecătoriei de ocol din Toplița în favorul reclamantului Ștefan Gavril și Cadar Leon din Filea repr. prin avocat Dr. Ioan Luca repr. prin Dr. V. Moldovan pentru încasarea creanței de 1323 Lei și acces se fixează termen de licitație pe ziua de 21 Noembrie 1930, orele 3 p. m., în comuna Toplița cătunul Călimănei unde se vor vinde prin licitațiune publică 1 cal, 1 ham, 1 car pentru cai și 1 vițel în valoare de 6300 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Toplița, la 22 Octombrie 1930.

Ioan Berbu, judecător.

No. 829/3 exec. 1930. 975

Publicație de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Judecătorie Mixtă Reghin, publică că în baza deciziei No. G. 7199/1929 a Jud. Mixtă Reghin în favorul reclamantului Fărcaș Nastasia repr. prin avocat Dr. Alexandru Ceușianu pentru încasarea creanței de 10.000 Lei și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 17 Noembrie 1930 orele 3 p. m. la fața locului în Hodac unde se vor vinde prin licitațiune publică: caii, căruța și alte în valoare de 12.500 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 28 Octombrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

No. 212—1930. 977

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc aduc la cunoștință publică, că în urma deciziei No. G. 1682—1930 al judecătoriei rurală Teaca în fav. recl. Banca „Ajutorul” Teaca repr. prin avocat Dr. Aurel Caliani pentru încasarea creanței de 16.500 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 20 Noembrie 1930, la orele 14 p. m. în comuna Archiud, unde se vor vinde prin licitație publică judiciară mobilele din casă și grâu în valoare de 17.790 Lei.

Teaca, la 25 Octombrie 1930.

Alex. Orbok, delegat jud.

No. G. 152—1930. 978

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc aduc la cunoștință publică, că în urma deciziei No. G. 2041—1930 al judecătoriei rurală Teaca în favorul recl. Banca „Ajutorul” Teaca pentru încasarea creanței de 7000 Lei capital și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 18 Noembrie 1930 la orele 16 p. m. în Crăești unde se vor vinde prin licitațiune publică cai, hamuri și trăsura în valoare de 14.000 Lei.

Teaa, la 25 Octombrie 1930.

Al. Orbok, delegat jud.

Cetiți și răspândiți „SĂMĂNTĂORUL”

Publicațiune. 976

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 16 Decembrie a. c. ora 9 a. m., se va ținea licitație publică pentru livrarea a 26—30 vagoane lemne de foc, necesare Spitalului Județean Reghin pe anul 1931.

Doritorii se vor prezenta în ziua fixată cu oferte închise în Biroul Administrației Spitalului.

Condițiunile de plată, livrarea etc. se pot vedea în Biroul Administrației.

Direcțiunea Spitalului.